

GRAANGELUK NIEUWSBRIEF 18

Wageningen/Renkum/Wolfheze/Oosterbeek/Arnhem/Emst/Hoevelaken

09-02-2024

GraanGeluk Bakkerista van start

Het GraanGeluk pionieren blijft een geweldig graanvontuur. Sinds we de bakkerij van Tom van Otterloo in de Arnhemse Steenstraat onder onze regie hebben gebracht om daar de eerste GraanGeluk Bakkerista van te maken, is er een enorme dynamiek ontstaan die ons vleugels heeft gegeven. We hebben ineens diverse nieuwe lokaal-regionale samenwerkingen rond met name Arnhem en de Veluwezoom-regio die meer dan beloftevol zijn. Sterker, een oude droom die begon in 2015 is voor mij als initiatiefnemer – en voor veel van de partners van het eerste uur zoals Tom, Moira de Klyn, Raymond Scheerder en diverse herders en boerencollega's – alsnog uitgekomen! Dat vergt enige uitleg met een graanloop.

Een geweldige samenwerking met de boerderij- en landwinkel De Nieuwenburgt in Spankeren (nabij Dieren) van Hans Nieuwenburg en zijn vrouw, hier met Tom van Otterloo

Schaapsherders

GraanGeluk is van start is gegaan op 7 juli 2019. Maar daarvoor al, vanaf december 2014 en zeker vanaf najaar 2015 ontstond de droom, een nieuwe visie om de ganse Veluwezoom te revitaliseren als een echte commons: 'de Heideboerderij.' In die jaren publiceerde ik twee boeken, Uitgebeend en De Ontsporing, maar tegelijkertijd begon ik er een 'baantje' naast: het redden van schaapherders en hun kuddes door het oprichten van de vereniging en stichting Gilde van Traditionele Schaapherders waar ik tot voorjaar 2017 voorzitter van was. Uit de schoot van die tijd en urgentie ontstond per toeval het project dat uiteindelijk uit zou groeien tot het huidige GraanGeluk.

Mijn hamvraag aan traditionele schaapherders indertijd was: hoe zorgen we ervoor dat dit mooie ambacht ook in de toekomst overeind blijft? Het beste en mooiste antwoord kwam van vriend wijlen Loek Hilgers, de vader van schaapherder Stijn en zelf ook iemand die met regelmaat voor de kudde liep op de Brabantse heide: 'je zult dan het hele extensieve kringloop heidelandbouwsysteem met potstallen en graanakkers moeten herstellen, want die kuddes waren er om de mest te verzamelen voor de schrale akkers, want als je granen wilde telen op de arme bodems, op 'Veluws klapzand' dus, dan moest je die bodems eerst verrijken met organische stof en mineralen, ofwel, met de ruige vaste potstalmest van de schapen en ander vee.'

Heideboerderij

Hilgers had er zelfs een naam voor: 'Heideboerderij.' Waar die dan stond, vroeg ik hem. 'In Nederland hebben we dit systeem niet meer, dat is overal weg, maar in Duitsland op de Lüneburgerheide, is alles nog perfect intact, daar grazen zelfs zes schaapkuddes en wordt hun mest gebruikt op prachtige kruidenrijke graanakkers. De patrijs en korhoen komt er nog voor, en ook de Jeneverbes die in Nederland bijna uitgestorven is, tiert daar nog welig. Ik was meteen verkocht van die Heideboerderij en tuigde een zwaar overtekende excursie op waar zo ongeveer alle TBO's (terrein behorende organisaties) en diverse herders, wetenschappers en andere betrokkenen mee gingen.

In 2016/2017 maakte ik er samen met Loek Hilgers en filmmaker Jeroen Mulder een mooie reportage over die ik u absoluut kan graanbevelen omdat het ook het GraanGeluk-verhaal is: <https://youtu.be/JHrLaj3cAhU?si=u0Qpi7dCn28Movyq>. We konden die film maken met financiering van zowel het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedsel als de Provincie Gelderland, de Stichting Gelders Landschap, Natuurmonumenten en de gemeentes Renkum en Wageningen.

De rapportages die agro-ecologe Moira de Klyn voor ons maakte, waren magifiek, maar bij nader inzien lagen we vijf jaar geleden al tien jaar vooruit! Wat er in 2018 tot en met zomer 2019 allemaal gebeurde, is haast met geen pen te beschrijven. In mijn memoireboek Uitgehoud, van haver tot gort, een addendum op Uitgebeend ook, kom ik er iets uitgebreider op terug, maar aan de ontwikkeling van het door mij geëntameerde project en ook mijn betrokkenheid daarbij kwam abrupt een eind. Maar wat gebeurt er nu ineens, ineens staat die Heideboerderij alsnog, alleen heet het GraanGeluk.

De Veluwezoom als Commons (gemeenschap).

Want het was de droom destijds om boeren, herders, brouwers, bakkers, molenaars, imkers, horeca, burgers, ambtenaren, winkeliers etcetera in één en dezelfde streek zijnde de oostelijke en westelijke Veluwezoom weer met elkaar in verbinding te brengen als een lokale commons, een gemeynt, een marke, ofwel een lokaal-regionale gemeenschap waar we onderling weer samenwerken in een weer vitaal boerencultuurlandschap met natuurrijke akkers waarop we gezonde, onbespoten granen telen voor smakelijk streekbrood en bier. Welnu, we werken nu samen met liefst 31 collegaboeren (en loonwerkers), negen bakkers/bakkerijen, vier brouwers, meerdere schaapherders, molenaars, restaurants, imkers, burgers en bestuurders en ook een hele roedel aan gemeente, provincie en rijksambtenaren. Dit jaar zullen we aan al die betrokkenen graandacht geven in onze nieuwsbrieven.

Wintergranen

Over het winterzaaiseizoen kunnen we helaas alleen maar kort zijn. We zijn er net als alle boeren in Nederland sjagrijnig van dat het ons amper is gelukt om wintergranen in te zaaien. De aanhoudende regen vanaf begin oktober belette ons. Onze inheemse succesgranen als spelt en zwarte emmer hebben we nauwelijks in kunnen zaaien en ook onze Veluws Kruiprogge hadden we op meer percelen willen zetten. Met veel moeite hebben we niettemin 14 hectare in kunnen zaaien. En we hebben geschakeld. Onze agro-ecoloog Joost Sleiderink heeft met succes biologische landras-zomergranen verkregen uit landen als Duitsland, Frankrijk en Zwitserland. Als we alle akkers die ons nu toekomen kunnen inzaaien, dan groeien we van 43 naar 104 hectare dit jaar. En dat op zo'n 21 locaties. We hebben dus keihard ook meer GraanDeelhouders nodig om het hoofd boven de graanakkers te kunnen houden.

GraanGeluk Bakkerista

Op 6 november 2023 tekenden we voor de overname van de bakkerij met winkel in de Arnhemse Steenstraat (op nummer 81) van Tom van Otterloo om samen met hem de eerste echte GraanGeluk Bakkerista van de grond te trekken. Het is onze missie om samen met Tom en de bakkers Mathijs Lorier en Danny Heath het magnifieke en oeroude ambacht weer nieuw leven en elan in te blazen. Mathijs, een echte professional, is op 1 februari graangetreden en nu al een gouden duo met de door Tom tot bakker opgeleide Danny Heath. Ook in de winkel hebben we een geweldig team. Het zal nog flink wat tijd kosten voor we het concept zo hebben staan zoals we het voor ons zien, maar we zijn van start! We graan de zaak herinrichten en zijn natuurlijk meteen aan het experimenteren gegraan. Deze maand verkopen we voor slechts één euro een werkelijk waanzinnig Frans desemstokbrood met daarin ook onze eigen tarwebloem van onze eigen streekgraan dat op de akkers in Oosterbeek en Arnhem stond.

Nieuwe website!

We zijn apetrots op onze gloednieuwe website van de GraanGeluk Bakkerista (www.bakkerista.nl) waarmee we al onze producten kunnen laten bestellen. Vanzelfsprekend zullen we nog veel moeten doen om alles optima te krijgen, maar het begin is er. We blijven om begrip vragen dat we ook dit jaar nog vooral een pionier zijn en dus nog wel eens een fout of verlate bestelling kunnen hebben. Het mooie is dat al onze GraanDeelhouders hun GraanDeel of Graandelen kunnen verzilveren in onze Bakkerista in Arnhem. Immers: daar hebben we altijd vers brood! We werken nog aan een bestelwijze voor de GraanDeelhouders, maar behalve het uitdelen op onze events is dus ook afhalen vanaf komende zomer mogelijk. We hopen dit jaar van duizend naar 2000 GraanDeelhouders te groeien, want ook dat is een community waar we trots op zijn! De GraanDelen blijven 'te koop' als donaties via onze www.graangeluk.nl website.

Groet,
Marcel van Silfhout